

Werkblad **Amsterdam**

WAAR ZIJN WE ?

We zijn in de Lutkemeerpolder, een agrarisch gebied aan de rand van Amsterdam. Hier botsen plannen voor een bedrijventerrein met lokale initiatieven voor biologische landbouw. De aflevering volgt bewoners én gemeente, waar ontwerper Joyce van den Berg werkt aan integrale gebiedsontwikkeling. Je ziet hoe verschillende werelden elkaar raken en hoe lastig het is om echt in gesprek te komen.

Met dit werkblad onderzoeken we met elkaar hoe de alledaagse democratie hier vorm krijgt. De kernvragen waar we op reflecteren zijn:

- Hoe dicht je de kloof tussen leef- en systeemwereld?
- Hoe ga je bewust om met invloed en uitsluiting?

INHOUD VAN HET WERKBLAD

In dit werkblad werken we met:

- de belangrijkste inzichten uit deze aflevering,
- drie centrale vragen met toegespitste werkvorm
- en relevante handvatten vanuit wetenschap en praktijk.

Belangrijkste inzichten uit deze aflevering

Meervoudige werkelijkheden: hoe overbrug je kloof tussen systeem- en leefwereld?

- *In de Lutkemeerpolder zie je hoe bewoners, initiatiefnemers en ambtenaren elk vanuit hun eigen wereld naar gebiedsontwikkeling kijken. Professionals ontmoeten elkaar in Pakhuis de Zwijger en spreken met elkaar in 'professional-taal', terwijl bewoners door de modder lopen en zich niet gehoord voelen. Botsingen ontstaan niet door onwil, maar door verschil in taal, rituelen en timing. Verplaats je in het perspectief van de ander: zie, beschrijf en erken verschillende posities.*
- *De aflevering laat zien hoe ambtenaren proberen grip te krijgen op complexe opgaven: met aandacht voor bodem, biodiversiteit, infrastructuur en klimaat. Maar ook hoe moeilijk het is om deze ontwerppraktijk te verbinden binnen de systeemwereld. Gebruik professioneel ongemak als ingang voor dialoog, niet als iets om te vermijden.*

Macht en ongelijkheid: hoe ga je bewust om met macht en invloed?

- *De aflevering laat zien hoe macht ongelijk verdeeld is. Bewoners voelen zich buitengesloten, terwijl het gemeentebestuur vooral spreekt over financiële kaders. Het echte gesprek lijkt al gevoerd vóór participatie begint. Herken machtsdynamiek: niet om te veroordelen, maar om te begrijpen.*

Drie centrale vragen met werkvormen

Vraag 1: Wat zie je?

Reflectievragen:

- Welke perspectieven zie je in de aflevering? Hoe verschillen ze van elkaar?
- Waar zie je dat bewoners, professionals of bestuurders elkaar proberen te vinden? Wat lukt daarin wel of niet?
- Welke machtsverhoudingen zie je? Hoe werken die door in taal, timing en positie?
- Waar zie je voorbeelden van machts(on)bewust handelen die wel/niet goed werken?

Werkvormen ter verdieping

Werkvorm	Toelichting	Fragmenten
Perspectief wisseling	Kies een rol (ambtenaar, bewoner of bestuurder). Verplaats je in het perspectief en belang van de ander. Wat zien zij? Wat drijft hen? Waar schuurt het? Wissel uit met je buurman.	- Leven in de bodem (03:35-05:16) - Iris en de Lutkemeerpolder (05:18 -08:14) -
Power mapping	Teken een cirkel met actoren uit de aflevering. Plaats ze dichterbij of verder weg van de kern op basis van invloed. Wie heeft invloed en wie ontbreekt? Bespreek met elkaar: wat werkt goed en waarom? Wat werkt niet goed en waarom?	- Campagne red ons groen (17:15-20:38) - Het Lutkemeer-ommetje (27:44-29:55) - De situatie in Lutkemeer (31:13-37:24) - Zonnige rondleiding (40:18-45:59)
De systeemwereld	Beschrijf hoe wordt gewerkt aan het leggen van verbindingen binnen de systeemwereld? Waar lukt dat? Waar niet? Waarom?	- De integrale ontwerpmethodie (10:30-15:35) - Samenwerken (15:48-17:10) - Het wallengebied en opgavegericht werken (20:40-27:04) - Naar de opgave werken in de organisatie (30:28-31:10) - Prioriteren in opgaven (39:26-40:18)

Vraag 2: Wat doe je zelf?

Reflectievragen:

- In welke situaties merk jij dat mensen elkaar niet goed begrijpen, ondanks goede bedoelingen? Wat betekent verbinding daar?
- Wanneer heb jij actief ruimte gemaakt voor een ander perspectief? Wat gebeurde er toen?
- Welke formele en informele invloed heb jij in je werk? Hoe gebruik je die?

Werkvormen ter verdieping

Werkvorm	Toelichting
Extreme macht-karikatuur	Maak een karikatuur van jouw machtspositie: schrijf alles op waar jij invloed op hebt (budget, agenda, taal, netwerk, media, timing). Overdrijf waar nodig. Deel in duo's: wat verrast je?
Verplaatsingsopdracht	Beschrijf een situatie vanuit het perspectief van iemand anders. Wat zie je dan? Wat verandert er in je oordeel of aanpak?

Vraag 3: Wat zou je anders kunnen doen?

Reflectievragen:

- Welke bestaande werkwijze belemmert verbinding of gelijkwaardig gesprek? Wat zou je kunnen aanpassen?
- Hoe kun je in jouw omgeving of team ruimte maken voor meerdere perspectieven, ook als ze schuren?
- In welk gesprek of samenwerking merk je dat verbinding ontbreekt? Wat kun jij doen om die te herstellen of versterken?

Werkvormen ter verdieping

Werkvorm	Toelichting
Bandbreedte kaart: transparantie / invloed oefenen	Laat deelnemers een actueel vraagstuk kiezen en drie kolommen invullen. - Vast: hier is geen ruimte voor invloed - Bespreekbaar: hier kunnen we samen keuzes maken - Open: hier is nog alles mogelijk Bespreek hoe je helder en transparant met bewoners kunt communiceren/samenwerken.
Commitmentkaart	Noteer één concrete actie om beter te luisteren, macht te delen of verbinding te versterken.
Gespreksontwerp?	Ontwerp een gesprek waarin verschillende perspectieven gelijkwaardig aan bod komen. Wat vraagt dat van jou?

Handvatten uit praktijk en wetenschap

Tijdens de bijeenkomst kunnen onderstaande handvatten worden benut om mee te geven als handelingsperspectief om de kloof tussen systeem- en leefwereld te overbruggen.

Tips

1. **Zie verschil als vertrekpunt.** Ga niet uit van consensus, maar het bestaan van meerdere logica's. Verschil is geen probleem, maar een bron van inzicht.
2. **Verplaats je actief in andere perspectieven.** Oefen met het luisteren naar perspectieven van anderen. Wat zien zij? Wat is voor hen belangrijk en waarom?
3. **Gebruik taal die verbindt.** Vermijd jargon en abstracte beleidswoorden. Kies woorden die aansluiten bij de leefwereld van betrokkenen.
4. **Maak ruimte voor het echte gesprek.** Zorg dat gesprekken niet alleen formeel zijn, maar ook inhoudelijk en relationeel. Laat mensen vertellen wat voor hen op het spel staat.
5. **Werk met gedeelde beelden en rituelen.** Gebruik kaarten, verhalen, plekken of metaforen die helpen om perspectieven te verbinden.

Tijdens de bijeenkomst kunnen onderstaande handvatten worden benut om mee te geven als handelingsperspectief om machtsbewust te handelen.

Tips

1. **Maak macht expliciet.** Benoem wie beslist, wie adviseert, wie informeert?
2. **Maak duidelijk:** wat is beïnvloedbaar en wat niet?
3. **Compenseer ongelijkheid.** Zorg voor vergoeding voor reiskosten, tijdsinvestering of opvang
4. **Creëer tegenmacht ruimte:** faciliteer onafhankelijke toetsing
5. **Check wie ontbreekt:** wie zit niet aan tafel maar wordt geraakt?

